

De werking van de 403-verklaring in geval van een juridische fusie

Inleiding

Een moedermaatschappij stelt zich hoofdelijk aansprakelijk – door middel van een zogenaamde 403-verklaring – voor schulden van haar groepsmaatschappij. Deze groepsmaatschappij wordt op een later tijdstip juridisch weggefuseerd. Wat betekent een overgang onder algemene titel voor de werking van deze 403-verklaring? Ter beantwoording zal ik allereerst kort ingaan op de groepsvrijstellingsregeling: wat is de ratio achter en de problematiek rond deze regeling? Vervolgens sta ik stil bij een recent arrest waarin de Hoge Raad enkele belangrijke overwegingen wijdt aan rechtsvragen omtrent de hoofdelijke aansprakelijkheid. Als laatste richt ik mij op de rechtsfiguur juridische fusie en spits ik mijn antwoord toe op een drietal nader omschreven situaties.

De groepsvrijstellingsregeling (hierna: het groepsregime)

Voorwaarden voor toepassing

Een tot een groep (art. 2:24b BW) behorende rechtspersoon (hierna: de groepsdochter) heeft haar enkelvoudige jaarrekening niet volgens de eisen van titel 9 van Boek 2 BW in te richten, indien aan de in artikel 2:403 lid 1 BW bepaalde voorwaarden is voldaan. Toepassing van artikel 2:403 lid 1 BW geeft de groepsdochter de mogelijkheid te volstaan met het opmaken van een eenvoudige jaarrekening, zonder jaarverslag en overige gegevens, waarover bovendien geen accountantscontrole behoeft plaats te vinden. Ook hoeft de jaarrekening niet openbaar te worden gemaakt bij het handelsregister.

De belangrijkste voorwaarden zijn allereerst dat de financiële gegevens van de groepsdochter in de geconsolideerde jaarrekening moeten zijn opgenomen van de rechtspersoon die aan het hoofd staat van de groep waarvan de groepsdochter deel uitmaakt (hierna: het groepshoofd), en ten tweede dat dit groepshoofd zich schriftelijk hoofdelijk aansprakelijk heeft gesteld voor de uit rechtshandelingen van de groepsdochter voortvloeiende schulden (hierna: de aansprakelijkheid). Hiertoe dient een aansprakelijkheidsverklaring te worden gedeponneerd ten kantore van het handelsregister waar de groepsdochter is ingeschreven.

Verder is onder meer vereist dat alle aandeelhouders van de groepsdochter jaarlijks – na aanvang van het boekjaar en voor de vaststelling/goedkeuring van de jaarrekening – schriftelijk unaniem hebben ingestemd (hierna: de instemmingsverklaring) met de toepassing van het groepsregime op de groepsdochter. Ook deze instemmingsverklaring dient bij het handelsregister waar de vrij te stellen groepsdochter is ingeschreven, te worden gedeponneerd.

Ratio consolidatie en aansprakelijkheidstelling

De ratio achter de openbaar gemaakte geconsolideerde jaarrekening en de aansprakelijkheidstelling van het groepshoofd is de bescherming van crediteuren. De consolidatie biedt compensatie aan de (potentiële) crediteuren van de vrijgestelde groepsdochter voor het verlies aan inzicht in de financiële positie van deze groepsdochter. Zij kunnen namelijk niet meer afgaan op een volledig ingerichte enkelvoudige jaarrekening. De aansprakelijkheidstelling verruimt de verhaalsmogelijkheid voor crediteuren. Het groepshoofd is aansprakelijk voor de schulden van de vrijgestelde groepsdochter en kan door de crediteuren ook worden aangesproken tot nakoming daarvan.

Problematiek rond aansprakelijkheidstelling

a. Juridische kwalificatie

Hoe dient nu de relatie tussen de schuldeisers van de groepsdochter en het groepshoofd te worden gekwalificeerd? Artikel 2:403 lid 1 sub f BW bepaalt uitdrukkelijk dat het groepshoofd zich *hoofdelijk aansprakelijk* stelt voor de uit rechtshandelingen van de vrijgestelde groepsdochter voortvloeiende schulden. In de literatuur wordt beargumenteerd dat de aansprakelijkheidstelling juridisch valt te kwalificeren als een niet tot een bepaalde persoon gerichte eenzijdige verklaring van hoofdelijke aansprakelijkheid.¹ Dit brengt met zich dat een schuldeiser van de groepsdochter – in tegenstelling tot gevallen waarin er sprake is van een borgstelling of garantieverklaring – direct het groepshoofd kan aanspreken tot voldoening van zijn vordering. De schuldeiser hoeft zich niet eerst (vergeefs) tot de groepsdochter te wenden.

Recentelijk heeft de Hoge Raad een arrest gewezen, Akzo/ING bank,² waarin een aantal rechtsoverwegingen wordt gewijd aan de aansprakelijkheidstelling ex artikel 2:403 BW (centraal stond de vraag of een houder van een pandrecht op een vordering op een groepsdochter waarvoor door het groepshoofd een aansprakelijkheidstelling was afgegeven, bij beëindiging van de overblijvende aansprakelijkheid het recht tot het doen van verzet toekomt als zijnde een 'schuldeiser voor wiens vordering nog aansprakelijkheid loopt', ex art. 2:404 lid 5 BW). In rechtsoverwegingen 3.4.3 en 3.4.5 wordt het volgende overwogen:

-
1. H. Beckman, *De jaarrekeningvrijstelling voor afhankelijke groepsmaatschappijen* (diss. Groningen), Deventer: Kluwer 1995, p. 478; Asser-Maeijer 2-III, Deventer: W.E.J. Tjeenk Willink 2000, nr. 439.
  2. HR 28 juni 2002, NJ 2002, 447 m.nt. Maeijer en JOR 2002, 136 m.nt. Bartman.

‘De hier bedoelde verklaring [op grond van art. 2:403 lid 1 sub f BW, WtH] die de moedermaatschappij heeft afgelegd, is een niet tot een bepaalde partij gerichte eenzijdige rechtshandeling op grond waarvan rechtstreeks aansprakelijkheid van de moedermaatschappij ontstaat. (...) Nu een eenzijdige verklaring van hoofdelijke aansprakelijkheid niet een afhankelijk recht in het leven roept, getuigt het oordeel van de Ondernemingskamer dat het recht dat de contractant verkrijgt jegens de moedermaatschappij, een afhankelijk recht – als bedoeld in de artikelen 3:7 en 3:82 BW – is, van een onjuiste rechtsopvatting.’

Verder merkt de Hoge Raad op dat bij het vaststellen van de concrete inhoud van de aansprakelijkstelling de aard van de verklaring – de juridische kwalificatie – en de strekking van de verklaring – het kader waarin de verklaring wordt afgegeven – een rol spelen. De aansprakelijkstelling valt, volgens de Hoge Raad, juridisch te kwalificeren als een niet tot een bepaalde partij gerichte eenzijdige rechtshandeling op grond waarvan rechtstreekse hoofdelijke aansprakelijkheid van het groepshoofd ontstaat. Deze eenzijdige verklaring van aansprakelijkheid roept geen afhankelijk recht, in de zin van artikel 3:7 en 3:82 BW, in het leven. Bovendien valt deze hoofdelijke aansprakelijkheid volgens de Hoge Raad niet op één lijn te stellen met borgtocht.³

Met andere woorden, uit deze uitspraak kan worden afgeleid dat deze hoofdelijke aansprakelijkheid leidt tot een zelfstandige verbintenis van het groepshoofd, wat op haar beurt de kwalificatie als afhankelijk recht uitsluit.

In de literatuur stelt zowel De Neve als Bartman dat een vorderingsrecht op een groepshoofd uit hoofde van de aansprakelijkstelling (hierna: de 403-aanspraak) juist wel een afhankelijk karakter, in de zin van artikel 3:7 BW, moet worden toegedicht omdat bij de afwezigheid van een vorderingsrecht op de vrijgestelde groepsdochter geen sprake kan zijn van een vorderingsrecht op het groepshoofd.⁴ Met andere woorden: zonder schuld van de groepsdochter geen 403-aanspraak jegens het groepshoofd. Volgens beide schrijvers betekent de stelling van de Hoge Raad dat hoofdelijke aansprakelijkheid leidt tot een zelfstandige verbintenis van het groepshoofd dan ook dat in geval van de overdracht van een vordering op een groepsdochter door cessie, contractoverneming of onder algemene titel, tevens de 403-aanspraak van de oorspronkelijke crediteur afzonderlijk dient te worden overgedragen. Zo zou men pluraliteit van schuldeisers kunnen voorkomen.

3. R.o. 3.4.6.

4. A.G. de Neve, De concernvrijstellingsregeling: de 403-aansprakelijkstelling volgens de Hoge Raad, *TvI* 2002, p. 240; S.M. Bartman in noot bij HR 28 juni 2002, *JOR* 2002, 136, p. 1050 en *Ondernemingsrecht* 2004, p. 51.

b. Op welk tijdstip de aansprakelijkstelling (uiterlijk) dient te geschieden

De wettelijke regeling zelf geeft geen uitsluitel ten aanzien van de vraag op welke datum de aansprakelijkstelling uiterlijk moet zijn gedeponerd voor toepassing van het groepsregime op de groepsdochter. Afhankelijk van op welke wettelijke vereisten (art. 2:101/209 jo. art. 2:394 BW) men de nadruk wil leggen, koppelt men in de literatuur de uiterste datum bijvoorbeeld aan: (1) het tijdstip van opmaken of vaststelling/goedkeuring van de jaarrekening van de vrij te stellen groepsdochter,⁵ of (2) het tijdstip waarop de (al dan niet vastgestelde/goedgekeurde) jaarrekening, ware er geen vrijstelling, openbaar moet worden gemaakt, te weten: dertien maanden na afloop van het boekjaar waarover de vrijstelling wordt beoogd.⁶ De diverse opvattingen die in de literatuur worden verdedigd, zijn – met dit in het achterhoofd – te verklaren.

c. Aansprakelijkheidsomvang (reikwijdte)

In de literatuur leidt met name de reikwijdte van een aansprakelijkstelling in de zin van artikel 2:403 lid 1 sub f BW tot veel onduidelijkheid.⁷ De wettekst is in zoverre duidelijk, dat hij de aansprakelijkheid beperkt tot schulden die voortvloeien uit rechtshandelingen van de vrijgestelde groepsdochter. Schulden die niet ontstaan uit rechtshandelingen, zoals schulden uit hoofde van schadevergoeding, uit onrechtmatige daad en belastingschulden, vallen hier niet onder.

Kort gezegd vindt men in de literatuur twee visies. In de eerste visie wordt aangenomen dat de reikwijdte van de aansprakelijkstelling zich (slechts) uitstrekt over de schulden uit rechtshandelingen verricht tijdens de periode van aansprakelijkstelling (ofwel: de toekomstige schulden).⁸ Aanhangers van de tweede visie menen dat de aansprakelijkstelling betrekking heeft op alle rechtshandelingen die zijn verricht vóór of tijdens de periode van aansprakelijkstelling (met andere woorden: zowel de oude schulden als de toekomstige schulden).⁹ Nadere nuanceringen op deze visies, zoals verwoord in de literatuur, spitsen zich met name toe op de opeisbaarheid van de schulden, de informatiefunctie van de jaarrekening en de gelijkstelling van de aanvang van de aansprakelijkstelling met de aanvang van het boekjaar waarvoor het groepsregime wordt toegepast.¹⁰

5. H. Beckman, a.w., p. 493-495.

6. Van der Heijden/Van der Grinten, *Handboek voor de naamloze en de besloten vennootschap*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1992, nr. 324.2.

7. D. Winkel, Duidelijkheid omtrent de temporele reikwijdte van de 403-verklaring? Een overzicht, *Tijdschrift voor Ondernemingsbestuur* 2004, p. 184-188.

8. L.G.H.J. Houwen, A.P. Schoonbrood-Wessels & J.A.W. Schreurs, *Aansprakelijkheid in concernverhoudingen* (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 1993, p. 853; Rb. Rotterdam 14 januari 1987, *NJ* 1988, 1050.

9. Van der Heijden/Van der Grinten, a.w., nr. 324.2; Asser-Maeijer 2-III, a.w., nr. 439; Rb. Amsterdam 20 december 2000, *JOR* 2001, 53 m.nt. Bartman.

10. Zie hiervoor A.G. de Neve, a.w., p. 236 en G.J. Gülcher, Reikwijdte van de aansprakelijkverklaring in het kader van de groepsvrijstellingsregeling, *TVVS* 1989, p. 165.

In dit verband is het van belang onderscheid te maken tussen enerzijds de aansprakelijkstelling (ex art. 2:403 lid 1 sub f BW) en anderzijds de vrijstelling van de verplichtingen van titel 9 van Boek 2 BW (het groepsregime). De aansprakelijkstelling is – zo blijkt uit het voorgaande – een eenzijdige ongerichte rechtshandeling. Dit brengt met zich dat het groepshoofd in de aansprakelijkheidsverklaring exact kan formuleren waarvoor hij zich civielrechtelijk aansprakelijk stelt en zodoende de aansprakelijkheid kan beperken. In beginsel is iedere beperking van aansprakelijkheid, zoals blijkt uit de neer te leggen verklaring, geoorloofd. Om echter in aanmerking te komen voor toepassing van het groepsregime dient de aansprakelijkstelling wel te voldoen aan de eisen van artikel 2:403 BW; temeer nu de aansprakelijkstelling het gebrek aan informatie over de vrijgestelde groepsdochter compenseert. Beperkingen in de aansprakelijkstelling – hoewel op zich geldig – kunnen tot gevolg hebben dat aan de voorwaarden voor toepassing van het groepsregime niet is voldaan, waardoor de groepsdochter is onderworpen aan de normale regels voor het opstellen en de publicatie van de jaarrekening.

De Hoge Raad overweegt in eerder vermeld arrest dat de schuldeiser van de groepsdochter jegens het groepshoofd geen recht kan ontleen aan artikel 2:403 BW, doch uitsluitend aan de door het groepshoofd gedeponeerde *verklaring*. Wat deze verklaring in een concreet geval inhoudt, moet worden vastgesteld door uitleg daarvan. Daarbij zal in beginsel moeten worden gelet op de aard van deze verklaring als een niet tot een bepaalde partij gerichte eenzijdige rechtshandeling. De strekking van deze verklaring kan ook een rol spelen bij deze uitleg.¹¹ Onder verwijzing naar dit arrest oordeelde de Rechtbank Arnhem dat de inhoud van een aansprakelijkstelling in een concreet geval moet worden beoordeeld aan de hand van uitleg van de aansprakelijkheidsverklaring en dat een ‘temporele’ beperking van de reikwijdte van de afgelegde verklaring tot de toekomstige schulden een beperking in strijd met artikel 2:403 lid 1 sub f BW is.¹²

Met een verwijzing, zonder enige beperking, naar artikel 2:403 BW in de tekst van de aansprakelijkheidsverklaring loopt men geen risico dat aan de voorwaarden voor toepassing van het groepsregime niet is voldaan.

Intrekking (einde) aansprakelijkstelling

Op ieder moment, zo maakt artikel 2:404 lid 1 BW duidelijk, kan door middel van deponering van een daartoe strekkende verklaring bij het handelsregister de aansprakelijkstelling worden ingetrokken. Volgens Beckman bestaat over het ingangstijdstip van de intrekking ex artikel 2:404

BW in de regel geen discussie.¹³ Voor zowel de naamloze als de besloten vennootschap geldt bovendien dat pas na de datum van bekendmaking van het depot van de intrekkingverklaring in de Nederlandse Staatscourant tegenover derden een beroep op de intrekking kan worden gedaan (art. 17 lid 1 jo. art. 18 lid 1 Handelsregisterwet). Niettemin blijft de aansprakelijkheid bestaan voor schulden die voortvloeien uit rechtshandelingen van de groepsdochter die zijn verricht voordat jegens de schuldeiser een beroep op de intrekking kan worden gedaan.

Door de intrekking is het groepsregime niet langer van toepassing. Het gevolg is dat de groepsdochter haar jaarrekening weer in overeenstemming met de normale regels van titel 9 moet inrichten en publiceren. Met uitzondering van de kleine en middelgrote rechtspersonen waarvoor op basis van de artikelen 2:396 tot en met 2:398 BW bepaalde vrijstellingen gelden van de voorschriften van titel 9. Uit de wet volgt niet duidelijk over welk boekjaar deze – voor de groepsdochter – hernieuwde plicht tot het opmaken van een (enkelvoudige) jaarrekening volgens titel 9 geldt. In de literatuur vindt men, kort gezegd, ofwel de mening dat dit ziet op het boekjaar waarin de intrekking plaatsvond, ofwel de mening dat – onder omstandigheden – over het daaraan voorafgaande boekjaar de groepsdochter weer aan de regels van titel 9 moet voldoen.¹⁴

Beëindiging aansprakelijkstelling

Volgens lid 2 van artikel 2:404 BW brengt de intrekking van de aansprakelijkstelling in beginsel geen wijziging met zich in de aansprakelijkheid voor schulden die voortvloeien uit rechtshandelingen die zijn verricht vóórdat jegens de schuldeiser een beroep op de intrekking kan worden gedaan (hierna: de overblijvende aansprakelijkheid). Alleen indien daarnaast aan elk van de voorwaarden van artikel 2:404 lid 3 BW wordt voldaan, zoals de daar voorgeschreven crediteuren-verzetsperiode, kan ook deze overblijvende aansprakelijkheid jegens de schuldeiser worden beëindigd.

Uit de groep

Voor het beëindigen van de overblijvende aansprakelijkheid is het doorbreken van de groepsband noodzakelijk. In de literatuur vindt men wel de opvatting verdedigd dat, aangezien de wet niet expliciet als eis stelt dat de groepsband moet zijn doorbroken voordat de overige voorwaarden van artikel 2:404 lid 3 BW worden vervuld, het groepshoofd reeds kan overgaan tot mededeling en publicatie van het voornemen tot beëindiging van de overblijvende aansprakelijkheid, en dat deze aansprakelijkheid dan blijft bestaan tot het moment dat de groepsdochter de groep verlaat en geen crediteur (tijdig) verzet heeft aangetekend.¹⁵

11. R.o. 3.4.2.

12. Zie Rb. Arnhem 10 oktober 2002, JOR 2003, 31 m.nt. Bartman, waarin door de rechtbank wordt gesteld dat de grammaticale uitleg van de verklaring doorslaggevend is.

13. H. Beckman, a.w., p. 586.

14. Asser-Maeijer 2-III, a.w., nr. 440; Th.S. IJsselmuiden in *Rechtspersonen* (losbl.), Deventer: Kluwer, toelichting op art. 2:404 BW. Van der Heijden/Van der Grinten, a.w., nr. 324.2.

15. Th.S. IJsselmuiden, a.w.

Anderen stellen dat op de verwachte verbreking van de groepsband niet kan worden geanticipeerd. Aangezien de crediteur vaak niet weet wanneer de groepsband wordt doorbroken, kan – uit oogpunt van crediteurenbescherming – mededeling en publicatie pas aan bod komen op het moment dat de groepsband daadwerkelijk is beëindigd.¹⁶

Onduidelijk is of in geval van een juridische fusie ook de overblijvende aansprakelijkheid (conform art. 2:404 lid 3 BW) kan worden beëindigd. Beckman is van mening dat 'de verdwenen groepsmaatschappij voortbestaat in de verkrijgende groepsmaatschappij', zodat zonder doorbreking van de groepsband een dergelijke beëindiging niet mogelijk is.¹⁷ Aan de andere kant kan men verdedigen dat de groepsdochter – als verdwijnende vennootschap – ophoudt te bestaan, zodat de overblijvende aansprakelijkheid, mits met inachtneming van de overige wettelijke eisen daarvoor, kan worden beëindigd omdat de groepsdochter niet meer tot de groep behoort. De verkrijgende vennootschap zet als gevolg van een juridische fusie wel de rechtspositie, maar niet de rechtspersoon van de verdwijnende vennootschap voort. De juridische fusie leidt nu eenmaal enkel tot de overgang van het vermogen – niet de rechtspersoonlijkheid – van de verdwijnende groepsdochter.

Juridische fusie

Kenmerkend voor de rechtsfiguur juridische fusie is dat de eigendom van het vermogen van de verdwijnende vennootschap onder algemene titel overgaat op de verkrijgende vennootschap. De verkrijgende vennootschap zet de rechtspositie van de verdwijnende vennootschap voort; zij wordt daarmee debiteur van de crediteuren van de verdwijnende vennootschap. De schuldeisers hebben nu een vordering op de verkrijgende vennootschap. Op haar beurt houdt de verdwijnende vennootschap als gevolg van de fusie op te bestaan (art. 2:308 e.v. BW).

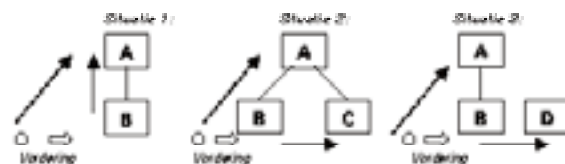
De werking van de 403-verklaring

De crediteuren van de verdwijnende vennootschap hebben naast hun 'oorspronkelijke' vordering op de verdwijnende vennootschap eveneens een rechtstreekse vordering uit hoofde van de aansprakelijkstelling op het groepshoofd. Deze 403-aanspraak wordt door de juridische fusie mijns inziens niet aangetast. Daarbij is het niet van belang of de verkrijgende vennootschap al dan niet een vrijgestelde groepsdochter is. Een vordering op het groepshoofd gaat pas teniet op het moment dat hetzij de 'oorspronkelijke' vordering op de verdwijnende vennootschap wordt voldaan, hetzij aan alle andere vereisten met betrekking tot beëindiging van de overblijvende aansprakelijkheid wordt voldaan.

16. H. Beckman, a.w., p. 344.

17. H. Beckman, a.w., p. 621.

Hoewel de wettelijke omschrijving van artikel 2:309 BW verschillende vormen van juridische fusie omvat, zijn voor dit artikel de volgende situaties van belang.

Groepsdochter B wordt: (1) weggefuseerd in het groepshoofd A; (2) weggefuseerd in groepsdochter C; of (3) weggefuseerd in een derde vennootschap buiten de groep.

Situatie 1

(fusie vrijgestelde groepsdochter B met het groepshoofd A)

Een aansprakelijkstelling voor de verdwijnende vennootschap heeft geen zin; deze zou dus kunnen worden ingetrokken. Het beëindigen van de overblijvende aansprakelijkheid, nog afgezien van de vraag of de groepsband wordt doorbroken, zet geen zoden aan de dijk nu – door de overgang onder algemene titel – de 'oorspronkelijke' vordering van de crediteur nog steeds jegens de verkrijgende vennootschap kan worden uitgeoefend.

Situatie 2

(fusie vrijgestelde groepsdochter B met groepsdochter C)

Om te beginnen kan hier een onderscheid worden gemaakt tussen een juridische fusie met een vrijgestelde of met een niet-vrijgestelde groepsdochter. In het eerstgenoemde geval speelt – in de praktijk – de beëindiging van de overblijvende aansprakelijkheid vanzelfsprekend geen rol.

In het laatstgenoemde geval, dat voor de verkrijgende vennootschap geen aansprakelijkheidsverklaring is neergelegd, is het naar mijn mening wel degelijk van belang de aansprakelijkstelling alsnog in te trekken en de procedure tot beëindiging van de overblijvende aansprakelijkheid te doorlopen.

De discussie rond de vraag of na een juridische fusie de verdwijnende vennootschap nog tot de groep behoort, brengt met zich dat niet geheel duidelijk is – hoewel goed verdedigbaar – of de overblijvende aansprakelijkheid kan worden beëindigd. Wie er gelijk heeft, is niet duidelijk nu geen rechter, voorzover mij bekend, hier een uitspraak over heeft gedaan. In afwachting van een dergelijke uitspraak schaaft het niet de overblijvende aansprakelijkheid te beëindigen, maar mocht de rechter het ermee eens zijn, dan baat het zeker.

Situatie 3

(fusie vrijgestelde groepsdochter B met derde)

In deze situatie kan door de verbreking van de groepsband, na de intrekking van de aansprakelijkstelling, de overblijvende aansprakelijkheid in elk geval worden beëindigd.

Vennootschap & Onderneming

Eerder bleek al dat niet duidelijk is of bij de beëindiging van de overblijvende aansprakelijkheid op de verbreking van de groepsband kan worden geanticipeerd. Nu de wet niet expliciet stelt dat de groepsband moet zijn doorbroken voordat aan de overige eisen van artikel 2:404 BW wordt voldaan, is het naar mijn mening mogelijk dat het groeps­hoofd – voor de juridische fusie – al overgaat tot intrekking van de aansprakelijkstelling en mededeling/publicatie van het voornemen tot beëindiging van de overblijvende aansprakelijkheid, zodat op of na het moment van het van kracht worden van de juridische fusie de aansprakelijkheid wordt beëindigd.

Conclusie

Een schuldeiser van een vrijgestelde groepsdochter heeft naast een ‘oorspronkelijke’ vordering jegens de groeps­dochter tevens een rechtstreeks vorderingsrecht uit hoofde van de aansprakelijkstelling jegens het groepshoofd. De overgang van de schulden van deze groepsdochter – door middel van een juridische fusie – tast deze rechtstreekse hoofdelijke aansprakelijkheid niet aan. Ingeval een vrij­gestelde groepsdochter juridisch wordt weggefuseerd (met of zonder verbreking van de groepsband), is het raadzaam allereerst de 403-verklaring in te trekken om vervolgens de procedure tot beëindiging van de overblijvende aansprake­lijkheid te starten.

*Mr. W. ten Hove
Allen & Overy*